

דפי עיון

"ליהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.

וכך הוא אומר:

"כי בר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משואות-יצחק

במפרשים

יו"ל ע"י מ. מושקוביץ * משואות-יצחק 79858 ד.נ.שדה-גת * טל': 08-8616173 * פקס: 08-8616174

שנת תשס"ח

פרשת כי תצא

[ו] והיה הבכור אשר תלד: לפי הפסוק הבן הבכור יורש חלק המת, יאם היבמה לא תלד, תעבור נחלת המת לאחיו. וכפניו יה כרוב היה הדבר שלא יחפץ האיש לקחת את יבמתו כדי שתישאר בלא בנים, והוא יפס יסאר אחיו אם יש לו אחים) יהיה היורש ובניו אחריו, ולכך קנסה אותו התורה בביוזון שיהיה הוא וצאצאיו נקראים בית חלוץ הנעל, ונראה (כדברי מהר"ר דוד חי אשכנזי) כי ראו חז"ל שהיו רבים נמנעים מן הייבום מיראתם, פן היבמה תלד בנים רבים, ומתוך כך תתמעט נחלת בניהם מזיווג ראשון, ועמדו יביטלו הדין הזה שהבן הבכור לבדו יירש את המת והעבירו הירוסה לאח הכרוב באופן שכל בניו יחלקו בשווה. ודברי רשב"ם שהחליצה היא לקנות היבמה כמנו נכסי בעלה, אינם נראים, כי לא הזכירה החליצה אלא עם הרוב דרך ביוזון: אבל נכסי בעלה יירשאו כדון תורה לאחי המת לפי מספרם ואין לאשה אלא כתובתה.

א. המשתדל .
פרק כה' פסוק ו':

שאלות

1. קרא של את הפסוק, איך אתה מפיין את פס' הכתובים?
2. פרשנו חוש להתנהלות בלתי הולמת של היבם, איך ולמה?
3. מהו "הקנס שקנסה אותו תורה"?
4. מה הדין כיום ולמה?

* * *

(ז) ועלתה יבמתו השערה, היבמה הולכת אחר היבם. השערה, מצוה בב"ד שיהא בגבהה של עיר ושיהא בזקנים¹³⁹. להקים לאחיו שם בישראל, ולא בגרים, מכאן אמרו שני אחים גרים שהיתה הורתן שלא בקדושה ולידתן בקדושה פטורין מן החליצה ומן היבום¹⁴⁰.

ב. חזקוני .
פרק כה' פסוקים ז'-ט':

(ח) ועמד, דבריו בעמידה¹⁴¹ כדי שישמעתו הזקנים.
(ט) וחליצה נעלו, משל עור, כדכתיב: ואנעלך¹⁴² תחש, וברגל ימין, דילפינן רגל רגל ממצורע¹⁴³. וחליצה נעלו, לפי פשוטו להקנות לה¹⁴⁴ ירושת אחיו המת. כמו שמצינו בבוועו: לקיים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו¹⁴⁵. ולתשובת המינים¹⁴⁶: וחליצה נעלו, פירוש אם תחפץ ליבמי אעבוד אותך כשפחה לאדוניה, והוא ישיב לה: לא חפצתי לקחתה. וירקה בפניו, כדי לבנותה על אשר מאס בה, לומר שמאחר שאינך חפץ בי איני חוששת בך אלא כברוק הזה. וענתה ואמרה, כדי לבנותה ולישב ויעתה¹⁴⁷.

שאלות

1. דיניט מספר לומד פרשנו בפסוק ז' התוכל למנותם ולהסבירם?
2. איך פרשנו מסביר את חליצת הנצל?
3. יריקה ואמירה הכל למנות, למה בעצם?

* * *

ג. ספורנו עם פירוש הרב י. קופרמן .

פרק כה' פסוק יא':

כי תצא

(יא) וְקָרְבָה אִשְׁתְּ הָאָחִיד לְהִצִּיל
אֶת-אִישָׁהּ. אָף-עַל-פִּי שְׁהִיבְמָה
מִצְוָה לְבָזוֹת אֶת אָחִי בְעֵלָה עַל שְׁלֹא חָס
עַל בְּעֵלָה¹⁵, לֹא הִפְרָ לְאִשָּׁה לְבַיֵּשׁ אֶת
הַנְּלָחֶם עִם בְּעֵלָה¹⁶.

15. ראווי הוא לזה הבזיון' (פסוק ט). 16. ידועה
שיטת רבינו העקבית לפרש סמיכות פרשיות,
אפילו לאורך פרשה שלמה. פירוש זה, יחידני
לרבינו, הוא בודאי מן המבריקים שכפירושים
אלה.

אלות

1. לכאורה מה המיוחד בדין זה?
2. כרשנו קושר צנינון לסמיכות הפרשיות, התוכל להסביר?

* * *

ד. אור החיים .

פרק כה' פסוקים יא', טז': (יא) לְהִצִּיל וְשָׁלַח יְדָה וְגו'. וְלֹא
אָמַר הַפְּתוּב וְשָׁלַח יְדָה וְגו'
לְהִצִּיל אֶת אִישָׁהּ, הַעִיר בְּזָה שְׂאֵם לֹא הָיָה לָהּ
מִצִּיאוֹת לְהִצִּיל בְּעֵלָה מִיַּד מִכָּהוּ אֱלֹא עַל יְדֵי
זֶה לְפִי שְׂאִין כַּח בָּהּ לְהִצִּיל אֱלֹא בְּדֶרֶךְ זֶה
פְּטוּרָה, וְדוֹקָא שְׁהָיָה חִבְרוּ מִכָּהוּ מִכַּת גִּפְשׁ,
לְזֶה הַקָּדִים מְאָמַר לְהִצִּיל קִדְּם מְאָמַר וְשָׁלַח
לוֹמַר שְׂאֵם יִדְעֵנוּ שְׁלֹא שָׁלַח אֱלֹא לְהִצִּיל
פְּטוּרָה:

טז) כָּל עֲשֵׂה אֱלֹה כָּל עֲשֵׂה עוֹל. פְּרוֹשׁ כָּל
עוֹשֵׂה אֱלֹה אָבֵן וְאָבֵן אִיפָה וְאִיפָה,
כָּל עוֹשֵׂה עוֹל הַדּוּמָה לְאֱלֹה, שְׁלֹא תֹאמַר
שְׁגוּרַת הַפְּתוּב הוּא עַל ב' דְּבָרִים אֵלוֹ וְלֹא עַל
דּוּמִיָּהם תִּלְמוּד לוֹמַר כָּל וְגו':

אלות

1. כרשנו מוצא חשיבות לסדר הכתובים ומוציא כי "להציל" קדם ל"שלחה ידה" מה הוא
לומד מכך?
2. מה הדין למעשה זה?
3. התוכל לנמקו?
4. לכאורה מה הקושי בפסוק טז'?
5. מה ואיך מרחיב כרשנו את הצנין?

* * *

ה. המשתדל .

פרק כה' פסוק יב':

(יב) וְעִתָּהּ יִצְעֵק עַל כִּי כִּי נִסְבָּעָה בָּהּ וְיִרְאָה חֲדָשׁ הַהוּא בְּסִטְנָהּ, יִהְיֶה הוּא
יִצְעֵק לְהִצִּיל אֶת בְּעֵלָה שְׂעֵבָה יִצְעֵק הֵא עִתָּהּ הֵא יִצְעֵק הֵא יִצְעֵקוּ בְּדָהּ שְׂמֹתָהּ יִצְעֵק
בְּעֵלָה הַמְּבָרָה לְהִצִּיל אֶת הַמְּבָרָה הַזֶּה — הוּא עִתָּהּ בְּרִיבּוּתָהּ כִּי אִין אִדָּם
שְׂעֵבָה בִּיאָתָה עַל אִשָּׁה שְׂעֵבָה עִתָּה כִּי כִּי יִאָּם הִתְּהָ עִתָּה בְּטִיבָה דְּרִבְבִים
כִּי אִתְּהָ יִהְיֶה בִּיד בִּיד עִם הוּא הֵא בְּסִפְרֵי כִּי הֵא פִּיטְקָה רִצְוִי הַמְּבָרָה
הַזֶּה בְּשִׁטְוִי הֵא בְּשִׁטְוִי אִתְּהָ בְּשִׁטְוִי הַזֶּה בְּכִי הֵא עִתָּהּ יִצְעֵק הֵא יִצְעֵקוּ הוּא יִצְעֵק
עִתָּהּ בְּכִי בְּשִׁטְוִי יִאָּם הֵא בְּכִי הַמְּבָרָה הַזֶּה אִתְּהָ אִתְּהָ אִתְּהָ הַמְּבָרָה
יִצְעֵק הַמְּבָרָה בְּכִי בְּכִי הַמְּבָרָה יִצְעֵק הַמְּבָרָה יִצְעֵק עַל מַעֲשֵׂה
הַמְּבָרָה הַזֶּה הַמְּבָרָה הַזֶּה הֵא אִתְּהָ אִתְּהָ אִתְּהָ יִצְעֵק הַמְּבָרָה הַזֶּה
הַמְּבָרָה הַזֶּה עִתָּהּ הַמְּבָרָה הַזֶּה הַמְּבָרָה הַזֶּה הַמְּבָרָה הַזֶּה הַמְּבָרָה הַזֶּה
הַמְּבָרָה הַזֶּה הַמְּבָרָה הַזֶּה הַמְּבָרָה הַזֶּה הַמְּבָרָה הַזֶּה הַמְּבָרָה הַזֶּה הַמְּבָרָה הַזֶּה

31-

שאלות:

1. מהי שאלתו של פרשנו בתחילת דבריו?
2. מהי הראייה שהיא צתה?
3. הצונש הוא כמחון ולא כפשוטו, למה?
4. מה בצטע היינו מקשיט ממנה לצעות?
5. איך פרשנו קושר דין לה עם סמיכות הפרשיות?
6. מה החוט המחבר את כולת?

* * *

ו. ספורנו עם פירוש הרב י. קופרמן .

פרק כה' פסוק יד' : (יד) לא-יהיה לך בביתך איפה ואיפה.
 אחר שהזכיר דרכי השראת שכינה
 בישראל¹⁷, הזהיר שלא בלבד שגח האל
 את עוות הדין¹⁸, אכל ישנא גם בן המחזיק
 בכלים מוכנים לעשות עול¹⁹, ושצריך
 להרחיק אותם הכלים פן תגעל נפשו אותנו,
 כאמרו "כי תועבת ה' אלהיך כל²⁰-עשה
 אלה" (פסוק טז).

17. לעיל כג,כ (ד"ה לא תשיך לאחיך) פירש
 רבינו: אחר שהזהיר להשמר מן דברים הגורמים
 שתתלק השכינה מישראל, הזהיר על מיני חסד
 הגורמים להשרותה בישראל... ועל המת בלי זרע
 שלא ימחה שמו (עכ"ל). הרי שעניני חסד המשרים
 שכינה מובילים אותנו עד לסוף פרשת יבום.
 בפסוק יא ביאר רבינו את ההמשך מיבום אל
 סוגית הבושת. עתה מבאר את המשך הפרשה על
 ידי סוגית המשקלות. 18. "לא יהיה בכיסך אבן
 ואבן גדולה וקטנה" (פסוק יג). כאשר האבן
 נמצאת כבר בכיס, הרי שזה עיוות דין ממש,
 והוא המביא לסוגיתנו (יד,טז) שהיא מעין גזירה
 באותה סוגיא — הרי גזירה דאורייתא, כי כל
 דתקיננו רבנן כעין דאורייתא תיקון. 19. כך שגם
 בבית לא ימצאו. המעבר מן הבית אל הכיס קל
 הוא, כשם שהמרחק מן הבית אל הכיס קצר הוא.
 20. "כל עושה אלה", פירושו כל המחזיק בביתו,
 לעומת "כל עושה עול" הוא המחזיק בכיסו ממש.
 גם זה וגם זה תועבה היא.

שאלות:

1. איך פרשנו מוצא כאן את ההליון בסמיכות הפרשיות?
2. למה אסור להחזיק בכלים לא נכונים עם אם אינו מתענה בהם?
3. מהי תוצאה לדעתו?

* * *